

NOVAČA VAS

Skriti nameni in
tajni cilji v delovanju,
to so lastnosti vseh
meščanskih strank.
„Selo“.

GLASILO ZEMLJORADNIŠKE STRANKE ZA SLOVENIJO.

Izhaja vsak četrtek.
Stane celoletno 20 Din. (80 K)
„ pol leta 10 Din. (40 K)
za inozemstvo 35 Dinara letno
za Ameriko 5 Dolarjev

Uredništvo in upravništvu lista:
Celje, Razlagova ulica 11.
Glavni urednik: Anton Novačan.

Oglasi za vsak mm višine stolpca (64 mm) K 1-20
Mali oglasi do 30 mm stolpca (64 mm) . . K 1—
Pri stalnih inseratih znaten popust.

Slovenstvo in republikanstvo

V naši jožefdanski rezoluciji smo povdarili zemljiaradniki iz Slovenije svoje slovenstvo in svoje republikanstvo.

S tem, da smo se izrekli za slovenstvo, se nismo še izrekli za nacionalizem v meščanskem kapitalističnem pojmovanju te besede. Mi smo Slovenci v toliko, v kolikor govorimo slovenski jezik, to je, v kolikor nismo Nemci, Italijani, Srbi ali Francozi. Mi se zavedamo, da je slovenstvo kulturna činjenica prvega reda in da se imamo zahvaliti slovenstvu, če hočemo biti danes suvereni del Jugoslavije in da nismo podjarmljeni del Nemčije ali Italije. Razumeti slovenstvo pomeni stopiti v najgloblje globočine narodne duše, ili z njo od njenega prvega gledanja, ko se je širila v stepski prostosti nomada, pa do začetkov organizirane državnosti in preko vseh tragedij slovenskega kmetkega tlačana do najnovejših dni. Naš sladki „kaj“ je zvenel tisoč let po naših seljaških kočah in z njim je čarobnik Prešeren zbudil od mrtvih nad milijon otrplih in v močvirju pozabljenosti tonečih duš. Čemu bi se sedaj odpovedovali slovenstvu zavoljo nekakšne „troimenosti“ na ljubo belgrajskih kapitalistov in framazonov, ki hočejo Veliko Srbijo? Da, priznajmo si, politična komilaša srbstva Pašič in Pribičević hočeta Veliko Srbijo, zato sta nas vklenila najprej v centralizem vidovdanske ustave, nas vrgla v gospodarsko bedo prečanskega kulija, ki naj plačuje, dokler ne bo krvavi pot potil, ker bo po pauperizaciji, to je po popolnem ubožanju, mehkejši in voljnejši, da sprejme vsako politično pustolovščino hegemonistične belgrajske buržoazije. Jugoslavija bo, ali centralistična, militaristična in monarhistična Velika Srbija, ali pa moderna konfederacija (Združene države) z jasno izraženo državnostjo Slovencev, Hrvatov in

Srbov — in če je kaj pameti v nas tudi — Bolgarov.

Zato smo se v jožefdanski rezoluciji proglasili za Slovensko Zemljiaradniško stranko in zato še naše slovenstvo ni abdikacija (izneverjenje) zemljiaradniške misli in nikakšna koncesija meščanskim strankam.

Povdarili smo tudi, da smo republikanskega mišljenja. Zgodovina nas uči, da se je vsak narod, ki se je razvijal in napredoval, otrešel prej ali slej monarhije. Monarhija je grška beseda in pomeni samovladje, vladanje samo ene osebe. Republika je latinska beseda in pomeni vlado javnosti, to je vlado ljudstva, ljudovlado. Mar je misel združne države res nezdržljiva z republiko? V vsaki monarhiji lahko zavlada dvorska kamarija, poganja globoke korenine militarizem, smrdi korupcija, cvetita ponižnost in omejenost, a po pravicah in po imetju ljudstva steguje svoje ostre kremplje požrešni Moloh vladajoče kaste. V monarhiji zvedenijo zakoni v naredbe, samovoljne naredbe postajajo kruti zakoni, čut dolžnosti in odgovornosti se topi v servilnost (suženjsko občutje) podložnikov, a o svobodi se sme premišljevat samo v ječah. Medtem ko monarhija pozna samo podložnike, hoče in ima republika le svobodne državljane. V republiki je najvišji predstavnik naroda izvoljen od državljanov na neko dobo časa, je torej izključeno, da bi bila usoda ljudstva v rokah enega samega človeka neizpodbitno do njegove smrti. Mi zemljiaradniki Slovenije se zavedamo, da je velika večina našega ljudstva republikanskega mišljenja. Zato smo brez strahu na levo in desno v jožefdanski rezoluciji izjavili pred vsem svetom, da je naš idejal državne oblike republika, konfederativna republika Jugoslavija, za katero se bomo potegovali in borili z vsemi zakonitimi sredstvi.

To je politična plat naše jožefdanske rezolucije, gospodarsko in so-

cijalno plat pa tolmači naslednji članek br. Štamparja.

A. Novačan.

Cilji zemljiaradniškega gibanja.

Kmetstvo ali zemljiaradniško gibanje v Slovincih ni ničesar novega. Že pred stoletji, ko še nismo bili ujedinjeni z brati Hrvati in Srbi v skupni državi se je opazalo pri kmetih stremljenje za združenje vseh kmetov in kmetških delavcev v lastni stanovski organizaciji. Četudi se to gibanje vsled neugodnega vpliva narodnostnih ozirov ni pojavljalo v tako jasnih obrisih kot danes, vendar se je vselej pomikalo v okviru današnjega glavnega smotra, namreč, da zastopa in brani kmetške interese. Okoli te točke se je osredotočilo vse delovanje in uravnal ves program.

Nadaljni razvoj kmetkega gibanja in razširjenje programa je bil pod takratnimi razmerami nemogoč. Različni denarni mogotci, uvidevši veliko nevarnost teh združevanj za svoja ogromna bogastva, so znali le prehitro spraviti taka gibanja na stranska pota. S sladkimi besedami so se ponujali kmetu za voditelje tako dolgo, dokler niso izvabili iz njega vsega vodstva. Ako pa se jim to ni posrečilo, pa so pod zaščito nasilnega režima navalili brutalno z oboroženo silo ter z njeno pomočjo razpršili združevanja. Da so pokazali svojo neomejeno oblast nad ubogo paro, zavihteli so nad njo svoj buržujski bič in plesati je morala po njihovih notah.

Ko so se pa ti mogočneži začeli tudi med seboj prepirati za nadvlado in se cepiti na politične skupine, so nastale politične stranke. Vsaka teh strank si je postavila svoj lastni program, ki je določal smernice delovanja. Skupni smoter teh programov pa je ostal eden in isti, namreč voditi kmeta in živeti na račun dela njegovih žuljevih rok.

To je delovanje današnjih političnih meščanskih strank.

Z ujedinjenjem treh slovanskih narodov v eno skupno državno enoto, je zadobila prvotna ideja vsega kmetkega gibanja nov pogon in obraz. Prej razkosana stremjenja so se združila v eno samo močno idejo z enotnim zemljiaradniškim programom, ki ga je postavila Zveza Zemljiaradnikov pod vodstvom idejalnega Mih. Avramoviča. Vse prejšnje kmetške organizacije z nejasnimi obrisi so zadobile ostro začrtano lice in odprt značaj velikega gibanja z določenimi cilji socialno-političnega in gospodarskega preporeda cele naše države in cele človeške družbe. To na široki podlagi začrtano zemljiaradniško gibanje je zavzelo popolnoma značaj stanovske organizacije, ker le na ta način more izvesti doslovno vse točke svojega velikega programa.

Prvi in največji cilj vsega zemljiaradniškega gibanja je povzdigniti kmeta in vaščana na višjo stopinjo duševne in materijelne kulture, da si ohrani svojo zdravo fizično in moralno moč in izvojuje za se vse koristi dela in proizvodnje, katere je uživala dosedaj samo gospoda. Posledica te točke je enovrstnost zahtev cele družbe glede svojih življenskih potrebščin.

Zato sledi kot druga točka zemljiaradniškega gibanja uvedba novega družabnega reda v državi na podlagi zadrugištva, kot edini izhod iz dandašnje razdrapanosti in prehod k novim družabnim oblikam. Poleg teh glavnih smernic glede interesne, stanovske in značajne enovrstnosti zemljiaradništva položena so tudi druga smiselna načela, ki služijo celemu gibanju kot strategijske smernice. Te dovoljujejo elastično prilagodenje in naslon na prehodno dobo združne ureditve države.

Socijološko stališče zemljiaradniškega gibanja temelji z ozirom na zadrugištvo na prirodnih znanstvenih

Med potjo od shoda . . .

Pred „Union“-om smo si krepko stisnili roke in se razšli. vsak v svojo smer; jaz na postajo, do katere sem imel samo par korakov. Oskrbivši se z voznim listkom, mahnil sem jo na peron in od tam, ker je bilo do vlaka še dovolj časa, v kolodvorsko gostilno, na en četrt.

V vlaku sem našel kaj vesele popotnike, same mlade korenjake, od kojih je bil eden posebno dobre volje in je s svojimi zabavljicami kratkočasil vse potnike v tistem vozu, razen ene „jare gospice“. Sedela je nedaleč od nas in se držala neznansko dostojanstveno, pa se ji je poznalo, da se sili. Kapo je imela globoko poveznjeno na čelo, izpod nje nas je fiksirala s hudimi očmi, češ, kaj ste neolikanci proti meni. Imela je pa

smolo, da smo jo prehitro spoznali, kakšne baže je! Pade ji ročna torbica na tla, najbližji izmed mladih ljudi jo pobere in z vljudno besedo vrne. Naduta frajlica ga zato še pogledala ni, kaj še, da bi zahvalila. Postala sta vsled tega nedolžnega dogodka obadva predmet splošne zabave, ona radi svoje olike, mlad gospod pa zaradi kavalirstva, ki mu ni prineslo nili prijaznega pogleda.

Dve brhki kmečki dekleti sta ugrabili, kaj se je neki danes bilo v Celju zgodilo, da je toliko policajev stikalo na kolodvoru in tam okoli tajinstveno šušljalo med seboj. S tem ste zaobrnili pogovor na naš shod. To je bila snov za našega šaljivdžijo. Lagal je, da se je kadilo. Kdo bi naštel, kakšne grozote je pripovedoval o shodu. Moj duš, to so se stepli zemljiaradniki in samostojni. Vse kr-

vavo je v „Union“-u. Mize in stole, vse so polomili in spreverili. — Ostali so stvarno razpravljali o shodu, obžalovali samostojno in ji prorokovali katastrofo ter se jezili na — Novačana.

Sprevodnik in revizor sta oblegala enega potnika, ki baje ni imel listka povsem v redu, Njima v čast priznam, da sta bila še dovolj vljudna. Ogledovala sta nedolžni listek od obeh strani, pa samo ni hotelo štimali, za nič ne. Morala sta z listkom oditi, ne vem za gotovo, kam, pa sta se skoro vrnila. Začela se je vdrugič prejšnja pesem, dokler nista spet odšla in se spet vrnila ter poskušala še v tretje moč svoje službene zgovornosti in nezmotljivosti na ubogem potniku. Zabava mi je postala predolgočasna, odšel sem v drug del voza in se zložno vsedel.

Moji novi sopotniki so bili inte-

ligenti, državni uradniki vseh vrst. Debatirali so po svoje o našem Zemljiaradniškem pokretu in seveda tudi o shodu. Iz njihovih izvajanj sem spoznal, da niso izraziti nasprotniki naše misli, da, nekaj jih je bilo, ki so se naravnost vnemali in potegovali za nas. Ti so bili na shodu, zato so morali kolegom pripovedovati kaj smo in kaj hočemo mi zemljiaradniki. Imeli so o naši stvari povsem pravilne pojme; naš program pa je tak, da se mora z njim strinjati vsak, ki dela vestno, bodisi duševno ali telesno, zato ni bilo preveč kritike. Nezadovoljni z koruptnimi razmerami, ki vladajo danes pri nas, so glasno kritizirali proti vladnim odredbam glede shoda in Radič-a. Ako bi Radič prišel, pa bi oblast udejevala svoje odredbe, govorili so z zanosom, iztrgali bi policiji Radiča oni, ter zorganizirali po

načelih, da je bit vsakega življenja podvržena neprestanemu razvoju organske strukture. Vse se stalno razvija in izpopolnjuje, da se more vzdržati in ne podleže v boju za svoj obstanek. Ta zakon evolucije ali preroda, ki je lasten tudi človeški družbi, se javlja v dveh smereh, stalni in premikajoči. Stalna smer obstoja v pritisku prirode na človeka, da si obdrži že pridobljene materijalne in duševne dobrine, medtem ko premikajoča deluje na razvoj in nadaljno razširjanje že obstoječih dobrin. Samo harmonično vzajemno delovanje obeh smeri je v stanju osigurati nezadrževan tok stalne evolucije posameznika in družbe.

Eno najvažnejših socialnih vprašanj sedanjega časa je lastninska pravica. Današnji miselni ustroj človeške družbe zahteva lastninsko pravico vsakega posameznika. Temu naziranju sporedno obravnava zemljoradniško gibanje to vprašanje kot sledi:

1. Ono zagovarja lastninsko pravico kmeta na vseh stvareh, ki so mu potrebne za njegov obstoj, tako glede zemlje, kakor tudi glede proizvodov. Težnja na pravico posedovanja izhaja iz individualnosti vsakega posameznega človeka, ki hoče razpolagati s svojimi materialnimi vrednotami po svoji volji.

2. Istotako zagovarja pravico lastnine na proizvodnih sredstvih, to je, tovarn. Ta pravica počiva na socialno etični podlagi, ki določa, da se ne sme kršiti pravice drugega, niti ga izkoriščati. To se doseže najbolje v združenem delu.

Z ozirom na zgoraj navedeno je ena kardinalnih točk zemljoradniškega gibanja, da pripade zemlja tistemu, kateri jo obdeluje, ne pa da se žive na njej tisti, ki izkoriščajo delovne sile drugih v svoje sebične namene. Zemljoradnik ne more pripoznati trotoev med delavci, marveč vsak naj dela in vživa sadove svojega in ne tujega dela. Trditve nasprotnikov agrarne reforme, da bi z izvedbo iste trpela produkcija zemeljskih proizvodov je neutemeljena. Sicer pa bomo obravnavali to vprašanje v eni prihodnjih števil.

O politični strani našega gibanja, s posebnim ozirom na Slovenijo, kakor jo je označila naša jožefdanska rezolucija, govorimo na drugem mestu.

Vek. Štampar.

Svetovna politika.

Ljenin na smrtni postelji.

Vodja velike ruske revolucije in diktator v ruski republiki kmetov in delavcev leži na smrtni postelji. Po nekaterih poročilih je Ljenin že

mestu manifestacijo, da bi svet enkrat videl, da slovenski narod prireja manifestacije tudi onim, ki so samo „po volji“ v bankirske verige vkovanega in zaliranega naroda, katerega hočejo z žandarji in „postavnimi dobrotami“ privaditi jugoslovanske „svobode“.

„O, to so pa slovenski Radičevci!“ oglašil se je iz bližnje grupe srednjestarske gospod in pomembno pomežiknil svojim kolegom. V tem vskliku pa ni bilo opazili izraza ogorčenosti ali prezira. Menda je bila cela družba v tistem vozu iz one stanovske kaste duševnih delavcev, ki imajo vsled službenih razlogov prikovane peruti, da se ne morejo dvigniti k prostemu poletu do zelenega praporja Zemljoradnikov, na katerem se blešči zlati napis svobode: Republika.

Na Pragerskem smo, kjer treba prestopiti. Centralistični pozvoj je tu-

umrl, vesti o njegovi smrti pa še niso potrjene.

Reka.

Na Reki so italijanski fašisti pregnali od ljudstva izvoljeno vlado. Predsednik te vlade g. Zanella je pobegnil v našo državo. Reško vprašanje se bo vleklo tako dolgo, dokler to mesto ne pripade naši državi, ker je Reka meso našega mesa in kri naše krvi.

Konferenca v Genovi.

Kaj nam prinese konferenca v Genovi? Mogočniki tega sveta se sestanejo 10. aprila v italijanskem mestu Genovi in bodo odločevali o gospodarskem obnovljenju Evrope. Bo li po tej konferenci bolje? Evropa je po vojni kakor mravljišče, ki ga je razkopala hudobna noga. Le z delom se da popraviti, kar je porušila vojna.

Domača politika.

Upravna razdelitev države.

Po določenih vidovdanske ustave bi se imela izvršiti upravna razdelitev države v parlamentu najkasneje do 28. marca 1922. Ako parlament, oziroma zakonodajni odbor vprašanja do tega časa ne reši, ostane vladi po ustavi enomesečni rok, da zakon po naredbi spravi pod streho. Težko pa je misliti, da bi vlada tekom enega meseca mogla rešiti tako važno stvar, tem manj, ker je to proti volji velike večine ljudstva, posebno Hrvatov in Slovencev.

Ostavka muslimanskih ministrov.

Današnja vlada g. Pašića je dobila široko razpoklino. Muslimanski klub (turški klub) se je razletel v dvoje. Osem poslancev tega kluba se je izjavilo za vlado, enajst pa proti vladi. Zato sta muslimanska ministra Omerović in Vilović podala ostavko.

Nov kredit.

Kakor posnemamo iz raznih listov je dovolila naša vlada nov kredit za opremo kraljevega dvora v znesku 10 milijonov dinarjev, ker je svoječasno naklonjena svota v znesku 6 milijonov frankov že pošla.

Domače vesti.

Seja Glavnega odbora Slovenske Zemljoradniške stranke se vrši v nedeljo dne 2. aprila v prostorih gostilne „Branibor“. Natančne ure ne določimo, ker prihajajo vlaki različno. Najdemo se pa najpozneje do 12. ure dopoldne. Udeležba obvezna. Dnevni red: Volitev načelstva in vprašanje organizacije naše stranke po vsej Sloveniji.

Pristaši in posebno odborniki pripravljajte povsod teren za shode. Širite „Našo Vas“, nabirajte naročni-

kaj hudo zamahnil z repom, tako, da mu je obvisela na njem znana lopa za vlake, ki je bila nekaj tu. Pravijo, da je zdaj v Beogradu. Morda ima minister Pucelj v nji zaprte vole, o katerih tolike govori po shodih ali pa suši ohridske ribe v nji, za to bi bila še bolj pripravna.

V kupeju novega vlaka obdelovala sta dva demokrata naš shod. Po njunem mnenju nas je bilo samo 50 Zemljoradnikov na shodu, ostali pa so bili samostojnejši in JDS-arji. Govorniki so povedali samo fraze, nič stvarnega. Kmalu sta pri znanih 400 tisoč. To se je nerodno zasukala ta zadeva, ni moči nič več popraviti. Da so samostojni koj od začetka priznali v tem smislu, kakor so pozneje, še bi šlo. Preveč enostavno so hoteli zadevo zatajiti; pa vendar jo bi, da ni prišel dr. Kukovec v Središče in

kov, organizirajte „Vaške Svete“. Posebno je dolžnost odbornikov, da delujejo z vsemi silami za našo zemljoradniško in republikansko misel.

Nič ne pomaga vsem črnim oblakom, vsem silnim burjam, ki nas strašijo z dežom in snegom in mrazom, pomlad je v deželi in bo vedno gorkejša in vedno lepša. Drevje brsti, zvončki zaspano kimajo, dekleta se plašno ozirajo in pomladno hrepenenje se sili v naša srca. Bomo njive dobro zorali? Misel dela naj prevzame vsakega izmed nas, da vstrajamo sebi v radost in bližnjemu na korist. Zemljoradniška misel je predvsem misel dela, kult ali vera v delo, zakaj samo z delom dosežemo svobodo duše in svobodo državljana. Mi zemljoradniki republikanci bomo delali, da spremenimo Slovenijo v vrt, Slovence pa v svobodne ljudi. Vleci brazdo, ki bo rodila kruha, toda ob brazdi posadi tudi cvetje, da se družijo delo z lepoto.

Zvišanje poštnih pristojbin v tuzemskem paketnem prometu. a.) Težna pristojbina: do 5 kg 8 Din, od 5 kg do 10 kg 20 Din, od 10 kg do 15 kg 30 Din, od 15 kg do 20 kg 40 Din. b.) Vrednostna pristojbina: do do 100 Din 1 Din, od 100 Din do 500 Din 2 Din, od 500 Din do 1000 Din 5 Din, od 1000 Din do 5000 Din 10 Din in preko 5000 Din za vsakih 1000 Din ali del tega zneska po 1 Din. Za pakete večjega obsega tako zvane ločenke se plača dvojna težna pristojbina. — Dostavnina bo znašala 3 Din, obvestnina pa 30 par.

Narodno-socialistična omladina ima v nedeljo dne 2. aprila v Celju svoj pokrajinski zbor delegatov vseh NSS organizacije v Sloveniji. Zjutraj se vrši zborovanje delegatov v Gaberju v gostilni „Wilson“. Popoldne izlet na celjski grad, zvečer zabava v Narodnem domu s predstavo igre „Šolski nadzornik.“

Knezoškof Mihael Napotnik †

V torek dne 28. marca ob eni uri popoldne je umrl v Mariboru lavantinski knezoškof dr. M. Napotnik. Bolehal je na črevesnem raku in po težkih mukah podlegel bolezni. Pokojnik se je rodil kot sin kmetskih starišev 20. septembra 1850 v Tepanjah pri Konjicah. Po gimnazijskih in bogoslovskih študijah je dosegel na dunajskem vseučilišču čast doktorja bogoslovja in služboval potem dalje časa kot dvorni kaplan in ravnatelj Avgustineja na Dunaju. V svojem življenju se je udeleževal kot pisatelj v vseh panogah,

povedal na javnem shodu vso resnico. Štem jih je ubil, samostojneže. In dr. Žerjav pozneje, mesto, da bi vso stvar malo ublažil, pa kar s palico zagrozi samostojnežem, češ, še več znamo, le počakajte!

Navadno se zgodi vsem izdajicam tako, kakor se je našemu samostojnemu generalštabu ozir. poslancem. Noben plačan izdajalec in izdajalec sploh si ne ohrani trajno ugleda niti pri onem od koga je bil plačan ali najet. Dokler ga ta treba, ga izrablja, ko mu pa ni več potreben, mu je nič vredno podlo bitje pred katerim treba samega sebe zavarovati. Saj bi se lahko zgodilo, da bi v doglednem času samostojni pustili tudi demokrate na cedilu, kakor so zemljoradnike, če bi to bilo v korist kmeta. Oni bi rekli da jim čut patriotizma to veleva; mi in mnogo drugih pa bi mislili, da

posebno pa so znani njegovi Pastirski listi zbog dovršenega stila in globokosti misli. Pokojnik je bil velik govornik in kdor ga je kedaj slišal, ga ne bo pozabil nikoli. Posvetil je devet cerkva, med njimi tudi veliko župno cerkev v Vojniku.

Kot njegova naslednika se imenujeta dva kandidata: Poslanec Slov. ljud. stranke g. Dr. Hohnjec in pa bivši tržaški škof Dr. Karlin, ki so ga pregnali Italijani. Ljudski glas v lavant. škofiji je za g. Dr. Hohnjeca, ki je domačin in ki bi bil gotovo boljši kot škof, kakor je kot poslanec.

Dopisi.

Iz Ponikve. Na svojem shodu dne 25. t. m. so doživeli dični Samostojni tukaj strahovito polomijo. Poročati bi imela Drogenig in Urek, prišel pa je samo prvi. Shod je bil dobro obiskan, todo za Samostojne je vladalo najslabše razpoloženje. Med govorom Drogeniga so delali pristaši drugih strank neprestano svoje medklice, tako, da ni bil niti v stanu na vse odgovarjati. Govoril je najprej o prostem izvozu živine, ker je edinole zasluga poslancev SKS. Da pa je kljub temu padla naša valuta, niso krivi poslanci SKS, ampak razne banke, ki so začele trgovati z valutami in devizami. (Tega seveda SKS poslanci kot zaščitniki bankirjev niso mogli preprečiti.) Ko je govoril o parcelaciji Slovenije v oblasti, je nastal tak trušč da je moral Drogenig z govorom večkrat prekiniti in mu je g. Vrečko pojasnjeval težnje slovenskega ljudstva, ki zahteva avtonomijo. Glede veržeskega mosta je omenil, da je njegova velika zasluga, ako bo most sedaj v teku 14 dni dograjen in izročen prometu. Seveda bo stal sedaj 7 milijonov, namesto dveh, ker niso imeli poprej denarja na razpolago. O razmerah v vojaštvu je dejal, da niso tako slabe, kot jih slikajo, ker se je o vsem osebno prepričal. Poslanci SKS so se tudi potegovali za to, da je bil bivši vojni minister Zečević odstavljen in da pride pred sodišče. (Kaka laž! V resnici so se potegovali opozicijske stranke za to.)

Med celim govorom ni nikdo odobral izvajanj Drogeniga, pač pa je železničar Marlin Lah izražal nezadovoljstvo nad delovanjem SKS poslancev, ki se niso brigali za korist delavcev in malih kmetov. Stavil je predlog, da naj vzdigne roko tisti, ki je danes še za Samostojne, pa se nikdo ni oglasil. Ko se je zatem oglasil Mahen ter začel udrihati po Samostojnih, mu je Drogenig s samostalno samostojno predrznostjo in kljub protestom zborovalcev odvze-

imajo radikalci ali kdorkoli, kakšen milijonček preveč, ki bi ga radi naložili tam, kjer nese 8 od 400.

S samostojno žlahto ni dobro črešenj zobati, so hujši od Turkov. To uvidijo tudi demokrati, zato si bodo poiskali bolj značajne zaveznike, ki jih bodo našli pri SLS. Ta svojega programa ne more izdati, ker ga nima in je njen vstop v meščansko vlado upravičen.

Samostojne izdajice kmetske misli, ki so nas prisilile k ustanovitvi nove stranke kmetov in delavcev, pa naj ne mislijo, da nam bo dovolj če porazimo samostojno kmet. stranko in da imamo tedaj zadoščenje za njih greh.

Zemljoradnik jih bo ob pravem času poklical na odgovor in jih sodil po merilu: Vsakemu svoje!

Matko Kelemina.

besedo ter prekinil zborovanje. Tako se je končal shod na Ponikvi s porazom Samostojnih, akoravno je Drogenig radi osebnega poznanstva v okolici stavil nanj velike nade.

Gospodarstvo.

Neuspehi v sadjarstvu.

Čestokrat slišimo od posameznih sadjerejcev pritoževanje, češ, da sadno drevje ne uspeva in ne rodi več kot je nekda, vsled česar se tudi ne izplača saditi sadnega drevja. Nekateri posestniki sadonosnikov trde, da navodila o gojenju sadnega drevja, ki jih dajejo različni kmetijski zavodi, ne veljajo, ampak se je treba držati metod, katerih so se posluževali še naši dedje in pradedje. Ti so sadili, zaničujoč praktično vrednost novih teorij, v svoje sadovnjake ponajveč gozdne divjake; iste so cepili v razkol, kateri način je bil takrat najnavadnejši način cepljenja. Drevje je bujno rastlo, rodilo obilo sadu ter bilo tudi proti boleznim odporno. Drugi so zopet mnenja, da so neugodne podnebne in vremenske razmere sedanjega časa vzrok neuspevanja sadnega drevja. In še več takih in enakih neutemeljenih govoric se sliši po deželi, kar seveda ne more biti v prid naši sadjereji.

Žalibog je naše kmetско ljudstvo po nekod še dokaj lahkoverno in nevedno ter vsled tega naseda različnim kvantom. Podučiti nevedneže bi bilo za splošno sadjerejo velike važnosti in vrednosti. Tega pa ni mogoče doseči s predavanji in časopisi in sicer zato ne, ker se možakarji ne udeležujejo podučnih shodov in ne čitajo kmetijskih časopisov. Najbolj učinkovito sredstvo za te grešnike v sadjereji je dober vzgled, odnosno razkazovanje na licu mesta v vzorno urejenem sadonosniku. Posesnik bujno rastočega in bogato obloženega sadnega drevja bo svojega soseda — starokopitneža — ki se noč in dan ubija s težkim, a večkrat brezciljnim delom, najlažje prepričal o nepobitnosti najnovejših pridobitev na polju umnega sadjarstva. V naslednjih vrsticah hočem pojasniti nekatere vzroke neuspevanja sadnega drevja.

Ne ugovarjam dejstvu, da so naši dedje in pradedje vzgojili tu in tam lepo sadno drevje, ki je rodilo obilo dobrega sadu, toda ne strinjam se s trditvijo, da bi bilo ta uspeh pripisovati edinole njihovi vzgoji. Tudi si ne morem predstavljati, kako bi bilo mogoče, da bi bil gozdni divjak boljši od onega, ki je pod enakimi zemeljskimi in podnebnimi razmerami in iz enakega semena vzrastel v drevesnici. Nasprotno pa je vrednost gozdnih divjakov že vsled tega dvomljiva, ker ne vemo za njih starost, od katere je v precejšnji meri odvisen uspeh sajenja. Vsakemu sadjarju bo znano, da drevo operacijo presajenja tem težje preboli, čim starejše je.

Enako tudi ne morem razumeti, zakaj da bi bil način cepljenja v razkol boljši od drugih načinov, ako vpoštevamo pravilo, da je uspeh cepljenja tem sigurnejši, čim manjša izpade pri tem rana, ne glede na to, da so načini, kakor okulacija i. dr. enostavnejši in lažje izvedljivi.

Vzrok neuspevanja sadnega drevja leži pač vse drugje, kot se domneva.

Vsako živo bitje, bodisi žival ali rastlina se razvija le pod neprestanim vplivom prečudežne in nepremotrljive narave do svoje najpopolnejše oblike. Vsaka odtegnitev od blagodejnega vpliva narave ali neupoštevanje večnih

naravnih zakonov se na doličnem bitju strogo kaznuje. Živali in rastline, katerih tok razvoja je bil izpostavljen skozi daljšo dobo let nenaravnim zunanjim vplivom, degenerirajo, to se pravi izgubljajo na svojih prvotnih lastnostih in oblikah.

Če smotorejsadno drevje, najsi je isto izhajalo prvotno tudi od popolnoma pristnega lesnikovega semena, ker le tega se smatra naravnim, odtegovali skozi daljšo dobo let in več potomstev naravnemu živovanju, je isto degeneriralo in postalo za razplojevanje novih rastlin nerabno.

Da ohranimo prvotna svojstva, je potrebno jemati seme zmiraj od pristne nedegenerirane matične rastline, dočim povzročča razmnoževanje potomstev od slabičev nadaljno propadanje dobrih lastnosti rastline. Potomci najplemenitejših jabolk so večinoma največji slabiči, torej za razmnoževanje nesposobni.

Razumljivo je, da je pri vzgoji dreves gledali na vsak način tudi na lastnosti cepičev, kajti tudi od najlepšega drevesa nimamo koristi, ako nam isto ne donaja obilo dobrega sadu. V tem grešijo ponajveč naši drevesničarji, ki delajo v prvi vrsti na to, da pripravijo na hiter način za prodaj sposobno robo, pri tem pa se ne ozirajo na svojstva cepičev, ki morajo biti izbrani (selekcijonirani). To izbiranje ali selekcijoniranje cepičev obstoja v večletnem opazovanju oziroma zaznamovanju onih dreves, od katerih se jemljejo cepiči in katere so se pokazale najbolj rodovitne in za dotični kraj najbolj prikladne. Pri odbiranju cepičev se pa ne smemo zadovoljiti samo z izbiro sort, ampak se je treba ozirati tudi na posameznike ene in iste sorte. Ena in ista sorta se namreč lahko izpreminja pod različnimi zunanjimi in notranjimi vplivi, tako glede rodovitnosti in kakovosti sadja, kakor tudi glede občutljivosti proti različnim boleznim. Celo na enem in istem drevesu se opažajo bistvene razlike.

Z ozirom na uspevanje sadnega drevja pa igra tudi zemlja precejšnjo ulogo. Vsega obsojanja vredna navada posameznih sadjerejcev je ta, da sade mlada drevesca na tisti prostor, kjer je poprej stalo staro drevo. Kako je le mogoče misliti, da bi tam, kjer smo izkopali staro oslabele drevo, našlo mlado še dovolj hrane. Izkopati je torej vselej novo jamo ter se ne ozirati na škodo, ki si jo napravimo s tem na ruši ali trati, kajti ta nezatna škoda se nam pozneje obilo povrne. V navadni, srednje težki ilovnati zemlji se izkoplje približno 2 m široka in 60 cm globoka jama, ki naj ostane dalje časa odprta, da se zemlja dobro prezrača. Nekaj dni pred sajenjem se postavi v njo kol in zasuje jamo tako daleč, da lahko vsadimo drevo. O saditvi posebej bodemo spregovorili v eni prihodnjih števil.

Iz navedenega sledi, da je za krepk naraščaj sadnega drevja potrebna predvsem skrbna izbira semena za podlage, kakor tudi vestna in smotrna selekcija cepičev in sajenje dreves v neizčrpana tla pod ugodnimi podnebnimi razmerami. Neutemeljena je torej trditev, da dajejo gozdni divjaki najboljši material za vzgojo sadnega drevja, kakor je tudi prazna domišljija, da bi cepljenje v razkol bil najboljši način cepljenja.

Na seme, cepiče in tla obrnimo torej v prvi vrsti našo pozornost pri

vzgoji sadnega drevja in videli bomo, do bo večina neuspehov izostala.

Vek. Štampar.

Globoko obdelovanje zemlje.

Naravni nagon vseh živečih stvari na svetu je hrepenenje po razvoju in napredku. Vse, kar živi in raste se bori za svoj obstanek. Vsakdo si želi zboljšanje svojega gmotnega položaja, vse si želi sreče in blagostanja. Premnogi pa, ki ima tiho vročo željo napredovati, ne ve najti poti, po kateri bi najhitreje dosegel do svojega cilja.

Da je kmet tisti faktor, ki vzdržuje s svojimi proizvodi vse življenje na svetu, se je najbolj jasno pokazalo v svetovni vojni. Dolžnost vsakega poljedelca torej je, da glede proizvodnje zemeljskih dobrin ne ostane na enem mestu, ampak da stalno napreduje ter na ta način zadosti potrebam zmirom naraščujoče ljudske mase. Število prebivalstva na zemlji se neprestano množi, površina zemlje pa ostane vedno ena in ista; zato je lahko umevno, ako se prevdarjenemu kmetovalcu vsiljuje misel, kako bi bilo mogoče zemljo bolje izkoristiti in doseči večje dohodke. Lahko je proizvajati dobre doneske, ako imamo rodovitno, neizčrpano zemljo. Drugače pa je, ako je rodovitnost zemlje po sto in stoletnem pridelovanju poljskih sadežev opešala. Tu je treba poseči kmetovalcu po sredstvih za zboljšanje oranice z gnojenjem ali pa tudi z nadomestilom takih zemeljskih plasti, ki še niso na hranilnih snoveh izčrpane.

Nadomestilo gornjih že izčrpanih zemeljskih plasti dosežemo deloma z globokim obdelovanjem zemlje, to je, ako pritegnemo njene spodnje plasti rastlinam v izkoriščanje. Seveda se imamo pred vsakokratnim globokim obdelovanjem poprej prepričati o kakovosti spodnjih zemeljskih plasti, predno se odločimo za to delo. Pripetilo bi se namreč lahko, da bi si s tem več škodovali, nego koristili. Razločevati je med izmenjavo gornje plasti s spodnjo in med pomešanjem obeh v svrhu globokega rahljanja zemlje. Umevno je, da bomo opustili globoko obdelovanje tam, kjer se nahaja v spodnjih plasteh prod ali čista nerodovilna ilovica. Nasprotno pa bomo storili to tam, kjer so spodnje plasti nastale po razkrojevanju ali vsled razpada prakamenja, kakor granita, škrljevca, jedovca i. dr. ali pa so bile naplavljenе od zemlje, ki je na hranilnih snoveh bogata.

V globoko zrahljani prsti se bodo korenine rastlin bolje razvijale in zvale v globočino, kar bo imelo za posledico, da bo tudi nadzemski del pridobil na obsegu in rodil več sadu. Posebne važnosti je globoko obdelovanje zemlje v sušnih letinah. V takem slučaju so korenine v globočini pred sušo bolj zavarovane, medtem ko se v plitvi zemlji čestokrat posuše. Ta pojav se je opazal v lanski suši zlasti pri koruzi, kjer so se gornje korenine na več mestih popolnoma posušile. Vinska trta s svojimi dolgimi koreninami tudi v najhujši vročini ne ovone, ker so njene korenine zasidrane v globoko zrahljani (rigolani) zemlji, dočim so poljske rastline proti vročini bolj občutljive. Globoko obdelovanje zemlje je velike vrednosti zlasti v hribovitih, suhih in solčnih legah, ni pa priporočljivo v močvirnih, nizkih in zaprtih legah in težki zemlji. V zadnjem slučaju bi prišle korenine pregloboko v zemljo, kjer bi ne imele dovolj zraka in bi

vsled tega začele gniti. V nižavah in težki zemlji je torej globoko obdelovanje lahko naravnost škodljivo, ako ne moremo zemlje dobro izsušiti (drenažirati).

Izmenjavo gornje zemeljske plasti s spodnjo bomo izvajali le v redkih slučajih in sicer tedaj, ako bi naleteli v bližnji globočini na dobro naplavljen prst ali pa na sladko sprstenino. V vseh drugih slučajih pa ravnamo bolje, ako zemeljske plasti samo pomešamo med seboj.

Kako naj začnemo z globokim obdelovanjem? Ako hočemo spraviti mnogo spodnje rodovitne plasti na površje, tedaj vzamemo najboljše dva pluga. V tem slučaju orjemo z drugim plugom v isti brazdi neposredno za prvim. Nova spodnja plast pride na ta način vrh stare gornje; pri prihodnjem oranju se prst obeh plasti med seboj pomeša. Ta način globokega obdelovanja priporočam le tam, kjer je spodnja plast na hranilnih snoveh bogata in v svojem razkroju tako daleč napredovala, da postanejo hranilne snovi za rastline v kratkem času dostopne.

Ako pa najdemo zelo pusto spodnjo plast, bomo pri vsakem oranju le majhen del te plasti pomešali med gornjo. To bomo večkrat ponavljali in uravnali plug pri vsakem oranju malo globlje v zemljo. V par letih bomo imeli brez škode zelo rodovitno obdelovalno plast, v kateri se bodo rastline tudi ob suši dobro razvijale. Imele bodo tudi obilo hrane, ker se bodo hranilne snovi pod vplivom zračnega kisika spreminjale in prevajale iz težke raztopne oblike v lahko raztopno obliko, v kateri jih drobne koreninice vsrkavajo. Če bi pa s preglobokim oranjem spravili naenkrat preveč puste zemlje na površje bi rastline v prvi dobi ne dobile dovolj potrebne hrane in bi se lahko pripetilo, da bi si prvo žetev s tem le poslabšali.

Z globokim obdelovanjem obenem pa zemljo lahko tudi pognojimo; paziti je pri tem na to, da ne pride gnoj pregloboko, posebno v težki zemlji, kjer bi ostal brez učinka. Gnoj spravljen pregloboko v zemljo ne more strohniti, ker primanjkuje zraka za to. Trohnenje se vrši, kakor znano, najhitreje pod vplivom zraka, mokrote in toplote.

Kdor ima veselje do splošnega napredka ter hoče izkoristiti svojo zemljo v najvišji meri, naj poskuša priti na opisani način do obilnejših dohodkov svojih oranč.

Ivan Štampar, upravitelj
Zorkovac pri Karlovcu.

Delegacija proizvajateljev čilskega solitra za Slovenijo, ki jo je lansko leto zastopal g. dipl. agr. A. Jamnik, je sedaj prevzela Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani. Namen te delegacije je, da daje vsem poljedelcem pojasnila in navodila o najpravičnejši uporabi vseh vrst umetnih gnojil, a posebno onih, ki so našim zemljam najpotrebnejša, to so dušičnata. Kmetijska družba je vedno širila uporabo umetnih gnojil, ker si je v svesti, da bomo naše kmetijsko gospodarstvo dvignili edinole s pomočjo zvišanja pridelkov. To dosežemo deloma z umnim globokim in temeljitim obdelovanjem zemlje, deloma z dobro pripravljenim hlevskim gnojem in slednjič, ker nam rastline jemljejo iz zemlje več hrane, nego jim jo moremo vrniti z domačim gnojem, smo prisiljeni posluževati se umetnih gnojil. Ker je važno, da se kmetovalci pouče v vseh teh vpra-

šanjih, bo kmetijska družba brezplačno doposlala vsakemu kmetovalcu in tistim, ki se za to zanimajo, sledeče letake oziroma brošurice: „Gnoj je zlato“, „Kako se rastline hranijo?“, „Kaj so umetna gnojila? Ali je potreba do dajati jih zemlji?“, „Načrt za osnivanje kmetijskih preizkuševališč“, „Čilski soliter in njegova uporaba“, „Navodilo za vršenje poizkusnega gnojenja s čilskim solitrom“. Na vsa vprašanja, ki se tičejo gnojenja in obdelovanja zemlje, daje brezplačno navodila in in nasvete Kmetijska družba za Slovenije v Ljubljani, Turjaški trg 3.

Poizkusi s čilskim solitrom in drugimi gnojili. Da ne ostanemo samo pri teoriji, je potrebno, da sami tudi preizkušamo učinek umetnih gnojil v naših zemljah, v kar so potrebni gnojilni poizkusi. V to svrhu je delegacija čilskega solitra dela na razpolaganje količino umetnih gnojil in sicer čilskega solitra, kalijeve soli

in superfosfata, s katerimi se bo napravilo poizkuse, v različnih krajih Slovenije. Poizkusne parcele so določene na 100 četvornih metrov vsaka, za kar se uporabi 3—6 kg raznih umetnih gnojil. Ta umetna gnojila se dodelijo kmetovalcem brezplačno, če se obvežejo, da bodo natančno po navodilih izvršili te poizkuse in poročali o uspehih z njimi. Prošnje je doposlali Kmetijski družbi.

Po svetu.

Največji evropski zavod za zdravljenje z radijem uredi čehoslovaška vlada v Pragi na vinograjski državni bolnišnici. Tu se bo zbral ves radij, s katerim razpolagajo doslej razni čehoslovaški zavodi in uvedel se bo nov način zdravljenja. Ta način bo omogočal, da bodo mogle dobivati radij tudi druge bolnišnice v državi. Vsega skupaj bo novi zavod razpolagal s 3,1 grama radija, bo torej največji

v Evropi in tretji največji na svetu. Največjo količino radija — 5 gramov — ima dr. Kelleyev sanatorij v Baltimorju. Z radijem se zdravi rak, kožna in kožna tuberkuloza, lažje ženske bolezni in razširjenje krvnih cevi. Žal, da se tudi radij ni izkazal za fisto vsemogočno zdravilo, kakor se je izprva pričakovala od njega.

Kaj misli nevesta pred oltarjem? Ko stopi nevesta pred oltar, je navadno tako zmučena od priprav za svatbo, da ni zmožna resno razmišljati. Neka angleška gospa je prosila svoje omožene prijateljice, naj ji točno opišejo, kaj so mislile oni čas, ko so stale pred oltarjem. Odgovori so dokazali, da se nevesta prav nič ne zaveda, kaj se dogaja. Tako je n. pr. ena neprestano gledala v duhu odejo zakonske postelje druga je mislila na obed, ki se doma pripravlja, tretja je občutila v srcu ogromno praznino ter je mehanično poslušala

glas duhovnika. Četrta pa je opazila, da se je ženina kravata nagnila na eno stran. To jo je tako razburjalo da je komaj čakala konca obreda, da popravi kravato. V glavnem so se pokazale ne ravno lepe, toda zelo koristne ženske lastnosti, katere so se naučili moške pozneje v zakonu primerno spoštovati — ali pa tudi ne! a kaj si neki mislijo moške ženini pred oltarjem?

Antiseptično, čisteče, osvežujoče, oživljajoče in krepkujoče deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“, mnogo močnejši in boljši kakor francosko žganje za drgnjenje rok, nog, hrbta in celega telesa, kakor tudi kot kosmetikum za negovanje kože, las in ust, skoz 25 let priljubljen 3 dvojnate steklenice ali 1 specialno steklenico z zamotom in poštnino za 72 K pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 318, Hrvatska.

Širite list „NAŠA VAS“

Turnšek & drug

poprej Ludvik Bandek

Celje, Gosposka ul. 32

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnega špecerijskega blaga, krompirja fižola i. t. d. Postrežba točna in solidna. Cene zmerne.

Za obilen obisk se priporočata

4-1 Turnšek & drug

„Pri kmetu“
ANTON FAZARINC
(preje Srimc)
CELJE, Kralja Petra cesta.

Priporoča svojo bogato zalogo špecerijskega in kolonijaln. blaga, semen in deželnih pridelkov.

Postrežba točno in solidna!

Cene zmerne!

Kupuje vse vrste deželnih pridelkov.

13-15

Anton Lečnik

urar, zlatar, optik,
CELJE, Glavni trg 4.

Popravila točno in dobro.

Za zlato in srebro se plačuje najvišja cena.

52-4

Franc Kramar, Celje
prej Prica & Kramar

priporoča svojo veliko zalogo galanterijskega blaga, paternoštrov, svetih podob, slik, okraskov, različnih igrač, ter raznega ženskega in moškega perila. **Zaloga cigaretne papirja in stročnic.**

Lastnik, izdajatelj in odgovorni urednik: A. Novačan.

Širite list
„Naša Vas“

Kupim
okrogel les

na vagon naložen franko vsake postaje v tuk. okolici ali franko Celje in tudi stoječ les v vsaki množini. Ponudbe poslati na

IVO ČATER,
parna žaga v Celju. 52-1

Oglejte si 52-17
manufakturno trgovino
J. KUDISZ

Celje-Gaberje št. 16,
nasproti vojašnici Kralja Aleksandra.
Priporoča se vsem odjemalcem:
:: na drobno in debelo. ::

Dospela je velika množina inozemskega blaga po zelo nizkih cenah; na primer sukno za moške in ženske obleke, cestir, silon in raznovrstno manufakturno blago.

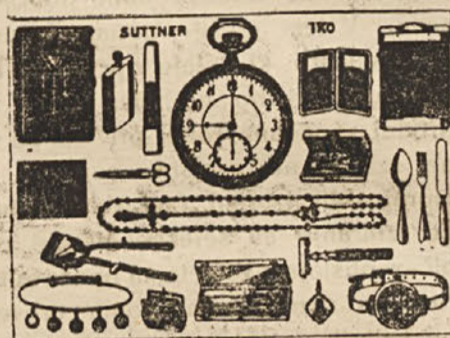
Štefan Borlak
lesna trgovina, Celje
parna žaga Št. Jur ob juž. žel.

Kupuje in prodaja
: vsakovrstni les. :

14-3

Našli bodete

za lasno uporabo in darila predmete v zlatu, srebru, nakite, ure, verižice, prstane, uhane, narokvice in krstne spominske obeske, ter od raznih potrebščin

Tvorniške tvrdke H. SUTTNER, Ljubljana, št. 979.
Samo 1 dinar je treba poslati za stroške ako želite da se vam takoj brezplačno pošlje veliki katalog. 12-8

kaj iščete

pri znani firmi Suttner po najnižjih dnevnih cenah v najlepšem modernem izdelku.

Žlice, nože in vilice, škarje, žepne nože, doze za cigarete in duhan, strojeve za brijanje, nažigače i. t. d.

vsebuje sjajni katalog s slikami od

FRANC SODIN

tovarna strešne in zidne opeke

LJUBEČNO pri CELJU,

:: poštni predal 73 ::

Gostilna in veleposestvo Bukovžlak 15-15

Štefan Lokar

Gaberje pri Celju 26-7

Kupuje in prodaje vsakovrstni stavbeni in rezani les.

Franc Čater

posestnik in lesni trgovec v CELJU
se priporoča 15-15

za nakup in prodajo vsakovrstnega lesa.

TISKARNA A. RODE

Vizitke, poročna naznanila, zavitki, pisma, računi, bolete, vabila, lepaki, letaki, posmrtnice, cirkularji, stroškovniki, trgovske karte, knjige v vseh velikostih, brošure, časopisi ter sploh vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah. :: Izdelovanje štampilj iz kavčuka.

LASTNA KNJIGOVEZNIKA

izvršuje vsa v svojo stroko spadajoča dela ceno in okusno.

CELJE, RAZLAGOVA ULICA 12.

Tiska: A. RODE, Celje.